

MODERNE BEELDENDEN KUNST IN GRONINGEN

— EEN OVERZICHT —

m.c. van der sman

Tot het moment dat ik een expositie van Henk Helmantel en Matthijs Røling in galerie Tambaran in Deventer zag, wist ik niet dat er in Groningen kunstenaars bezig waren met het schilderen in de stijl van het Nieuw-Realisme, dat momenteel een zeer populaire kunststroming in West-Europa aan het worden is.

De namen van Henk Helmantel en Matthijs Røling kom je nooit in plaatselijke galerieën tegen en zij exposeren dan ook vrijwel uitsluitend in het westen van het land.

Een enkele keer wordt er een groeps-expositie van nieuwrealisten in het gemeentehuis van Vries (ongeveer 20 km. ten zuiden van Groningen) georganiseerd.

In Groningen zelf wordt vrijwel geen aandacht aan deze richting geschonken. Zo nu en dan raakt er wel eens een nieuwrealistisch schilderij (van Rikus van der Meer bijvoorbeeld) toevallig in een galerie verzeild, maar dat is dan ook alles!

Er zou eens een algemene expositie van groninger beeldende kunstenaars georganiseerd moeten worden die een goed overzicht zou kunnen geven van hetgeen er zich in Groningen op het gebied van de beeldende kunst afspeelt. De laatste algemene tentoonstelling van groninger artiesten werd in 1973 in het Groninger Museum gehouden.

Sinds die tijd is er niet veel schokkends meer gebeurd. Binnen de Culturele Raad bestaat zelfs geen 'werkgroep tentoonstellingen', die de aandacht zou moeten vestigen op nieuwe richtingen in de kunst en deze zou moeten stimuleren. Maar bij het ontbreken van zo'n stimulerende kracht zijn de zelfstandige galerieën in Groningen genooddaakt om zelf het initiatief in handen te nemen.

Om te kijken hoeveel aandacht er aan groninger kunstenaars besteed wordt heb ik een tocht langs de groninger galerieën gemaakt.

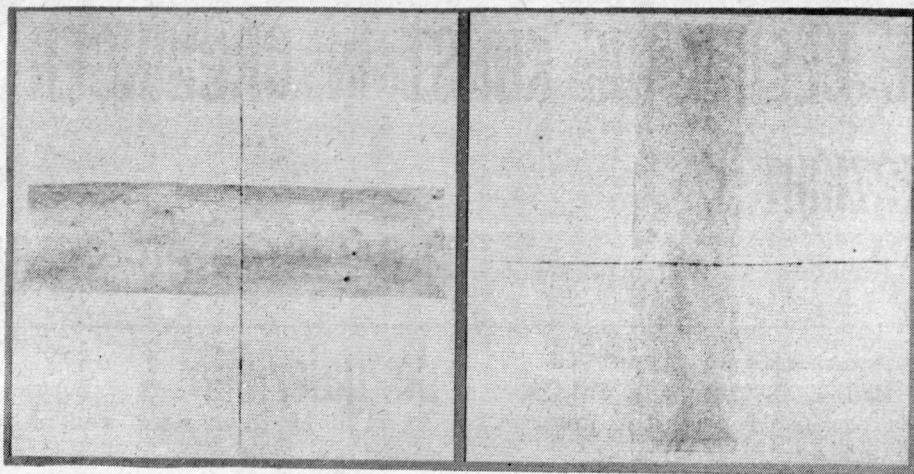
de galerieën

Er zijn in Groningen een aantal zelfstandige galerieën die met moeite het hoofd boven water kunnen houden. Zo nu en dan verdwijnt er eentje, zoals vorig jaar de experimentele galerie de Mangelgang in de Kleine Kromme Elleboog en soms komen er een paar nieuwe galerieën van de grond, zoals Wiek XX (Nieuwe Boteringestraat 9) en de Printshop (Gelkingestraat 36), die pas een jaartje mee draaien.

Van de galerieën richten Centrum, (Korenstraat 9, tevens Artotheek en vooral niet te verwarren met de Artotheek in de Oosterpoort!), Wiek XX (die onder hetzelfde beheer als Centrum staat) en Corps de Garde (Oude Boteringestraat 74) hun aandacht vooral op groninger kunstenaars. Corps de Garde is, wat experimentele en zeer recente kunst betreft, (en welke volgens de Culturele Raad 'de meest onverkooptbare projectkunst aller tijden' is) de voortzetting van galerie de Mangelgang.

Corps de Garde is tevens een 'Studio voor beeldende kunst' waar kunstenaars volgens een programma in werkperiodes aan hun projecten kunnen werken. In de maand december heeft Han Jansen, bekend vanwege zijn koeienschilderingen, daar gewerkt. Momenteel is Drewes de Wit in Corps de Garde met grafiet aan het experimenteren.

De meest bekende en grootst opgezette galerie is waarschijnlijk galerie Het Soephuis. In januari was daar een tentoonstelling van de bekende engelsman David Hockney. De galerie heeft in de drie jaren van haar bestaan slechts werk van drie groninger kunstenaars, te weten Geert Schreuder, Gouke Notelander en Annemarie Couverne in huis gehad. Net als Printshop en Magazijn is de aandacht van Het Soephuis voornamelijk op het westen van het land gericht. Printshop en Magazijn (Gelkingestraat 9) worden door eigenaresse Gemma Polders gerund. Ze werkt nauw samen

Een grafiet-schildering van Drewes de Wit

met Printshop Pieter Clement in Amsterdam. De tentoonstellingen worden vaak uitgewisseld tussen de beide galerieën. Printshop: "Zo nu en dan gooien we er een paar Groninger kunstenaars tussen, om een expositie toch een stedelijk element mee te geven." Een van die Groningers was Ger Siks, docent aan de kunstacademie Minerva. Galerie Pictura (aan het Martinikerkhof) is de oudste Galerie van Groningen.

In de Concept Cultuurnota 1973 van Groningen (welke het niet haalde; een nieuwe cultuurnota is in voorbereiding bij de Culturele Raad) staat over Pictura het volgende: "Pictura neemt geen specifieke plaats in tussen de expositiegelegenheden van de stad. De tentoonstellingen in Pictura worden niet volgens een bepaald beleid of een bepaalde gedachtengang georganiseerd. Te hooi en te gras worden kunstenaars uitgenodigd wier werk bij de tentoonstellingscommissie in de smaak valt, en die smaak is vrij conservatief...." Er wordt nog aan toegevoegd dat de gemeente overweegt de subsidies in te trekken indien het beleid van Pictura niet verandert.

Sinds 1973 is er blijkbaar veel veranderd. Niet alleen is Pictura de enige galerie uit die tijd die nog bestaat, naast Pictura bestonden toendertijd de Mangelgang en de Wijngaard, bovendien is het conservatieve beleid van Pictura danig omgebogen. Er is nu 'moderne' kunst te zien.

Bijna ieder jaar wordt er een expositie van de Groninger kunstkring 'De Ploeg' gehouden. Werk van de Ploeg zoals die bestond in 1918 (met Johan Dijkstra, Nicolaas Werkman en Jan

Wiegers) zal men er echter tevergeefs aantreffen. Spetwerk en klodderkoek, dat is de hoofdschotel van het menu van 'De Ploeg' anno 1977, en de bezoekers worden naar Pictura getrokken door het gebruik van affiches van Werkman, met diens bekende typografie, en de titel luidt dan ook nog 'De Ploeg in Pictura'. Het veroorzaakt nostalgie naar de bekende tentoonstelling die in 1918 plaatsvond, welke meer dan 11.000 bezoekers trok. Echter niet getreurd: binnenkort komt er wel een tentoonstelling van de echte Ploeg in Pictura. Tevens zal er in april door de Studium Generale aandacht besteed worden aan de Groninger kunst van de twintiger jaren.

Maar meestal vertoont Pictura andere zaken. Enkele maanden geleden vond een expositie plaats van het werk van Anton Heyboer, en vorige maand was er een tentoonstelling van Casper Bosveld (werkend en wonend in Groningen) met de titel 'Aparatieve kunst'. Draaiende schijven (zogenaamde kinetische kunst), flitsende dia's met gekleurde vlakken.

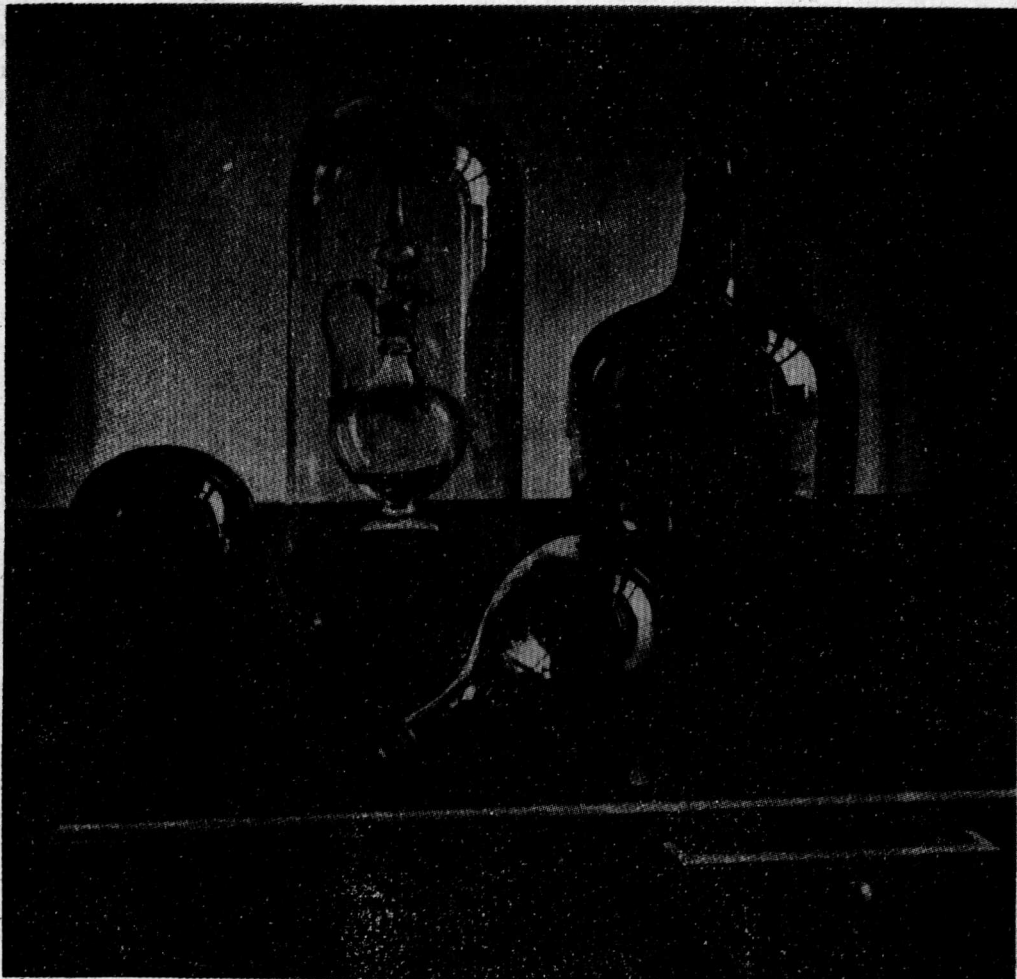
Naast de genoemde galerieën organiseert ook het Provinciehuis regelmatig exposities (in januari waren daar zeefdrukken van Gavin Jantjes en foto's van George Hallet onder het motto 'Zwart in beeld'-Zuid-Afrika zien'). In studio Radio-Noord (aan het Martinikerkhof) wordt op het moment een tentoonstelling van Groninger amateurkunstenaars gehouden. En verder zijn er dan nog wel eens exposities in het Cultuurcentrum d'Oosterpoort (vorig jaar bv. van de eind-examenwerkstukken van Minerva-leer-

lingen), en in het instituut voor Kunstgeschiedenis gehouden. Behalve de Oosterpoort is er nauwelijks ruimte beschikbaar voor het houden van groepstentoonstellingen. Ik hoop dan ook met de opening van het Historisch Museum in april een groot aantal exposities georganiseerd zullen worden.

Een nieuw initiatief in het Groninger kunstleven is het oprichten van een artotheek - een uitleencentrum - van schilderijen in de Oosterpoort. Eén lid van de sectie Beeldende kunst van de Culturele Raad zit in de organisatie van de artotheek. (Waarmee ik wil aantonen dat de Raad naast haar taak om B&W van advies te dienen voor het verlenen van subsidies aan tetoonstellingen, toch ook nog iets anders doet!). De kleine artotheek Galerie Centrum, die al anderhalf jaar bestaat, wordt door de nieuwe artotheek weggecocureerd. De gemeentelijke artotheek is commerciëler en grootser van opzet. Ter verduidelijking noem ik een aantal regelingen. Bij de artotheek centrum kost een abonnement tien gulden per maand. Na drie maanden moet men

het geleende kunstwerk ruilen. Bij het kopen van een schilderij krijgen de leden dertig procent korting. Aan de artotheek is ook een galerie verbonden, waar men kunstwerken waar men kunstwerken kan kopen; voor leden geldt een reductie van vijftwintig procent. Vrijwel iedere kunstenaar komt in aanmerking om zijn werk in de artotheek te hangen. Bij de artotheek Oosterpoort kost een lidmaatschap vijf gulden per jaar. Lenen van een kunstwerk kost vijftien gulden. Voordat de schilderijen aan het publiek worden vertoond, worden ze uitvoerig geselecteerd. Er wordt in het uitleenreglement niet vermeld, dat de lener niet alle schilderijen die hij leent kan kopen.

Uit dit overzicht blijkt dat er door de plaatselijke galerieën wel aandacht aan Groninger kunstenaars besteed wordt, maar dat een totaalbeeld van het Groninger kunstleven ontbreekt. Daar komt bij dat ook een goede permanente expositie ruimte in de stad ontbreekt. De culturele raad heeft wat dat betreft haar hoop gevestigd op het Historisch museum.

Nieuw
Realisme
van
Henk
Helmantel